

JUSSI^{BOR} -juhannusperuna **jatkaa kotimaista varhaisperunaperinnettä**

Minun tarinani alkaa jo viime vuosikymmenen puolelta, kun Borealin perunanjalostaja mietti, miten ihmeessä he onnistuisivat tuottamaan *Hankkijan Timon* kaltaisen, kylmässä maassa viihtyvän uuden lajikkeen.

Kaikenlaista kokeiltiin ja varmaankin kaikki mahdolliset aikaiset lajikkeet risteytettiin keskenään. Lopulta todettiin, että Timon kaltainen lajike saadaan aikaiseksi vain käyttämällä Timoa vanhempana. Muutaman vuoden ajan sitten haettiin sopivaa kumppania Timolle.

Oman haasteensa jalostajantyöhön toi myös se, että Timohan halusi kujeilla eikä suostunut kukkimaan silloin kun se olisi ollut tarpeen. Onneksi jalostajallakin oli omat keinonsa "hämätä" Timoa. Ymppäys tomaattiin (yhdistettiin siis tomaatin runko ja perunan latvaosa) tuotti lopulta tulosta. Timolle annettiin myös mahdollisuus toimia joko äitinä tai isänä. Äidin rooli näytti sopivan Timolle paremmin, joten ei muuta kun sopivaa isäehdokasta minulle etsimään.

Useat isäehdokkaat pääsivät kokeilemaan, ja lopulta hollantilainen kaunotar Gloria kelpasi Timolle. Perhe saatiin perustettua kevättalvella sekä vuosina

2000 että 2001. Osa aikaansaaduista marjoista oli tyhjiä, mutta joissakin marjoissa oli siemeniä. Ensimmäisenä vuonna jälkikasvua syntyi 420 ja toisena vuonna 127. Mikään runsastuottoinen kaksikko tämä ei ollut, sillä monet perunat tuottavat helposti useita satoja jälkeläisiä kerralla.

Risteytyksen jälkeen sisarusten välinen kilpailu on kovaa ja vain parhaat selviävät eteenpäin. Näin kävi tässäkin sisarusparvessa. Jo ensimmäisen kasvatusvuoden aikana pääosa sisaruksistani karsiutui jatkosta kasvihuoneella. Siemenet eivät suostuneet itämään tai ne eivät tuottaneet hyvännäköisiä taimia tai mukuloita. Monelle viimeinen niitti tuli siinä vaiheessa, kun jalostaja halusi jatkavien yksilöiden olevan myös ankeroisenkestäviä. Lopulta minä, tässä

vaiheessa vielä linjanumero Bor 05047, ja 11 sisarustani selvisimme ensimmäiseen peltokokeeseen vuonna 2003.

Pellolla kiivas kisa paremmuudesta jatkui. Minä jouduin taistelemaan sisaruksiani vastaan. Neljän kesän ajan kilpailu jatkui. Maailman varmaankin ainoa kauranjalostaja, joka vastasi myös perunajalostusohjelmasta Borealilla kierteli kesällä kentällä useaan otteeseen tehden muistiinpanoja perunasisarustemme alkukehityksestä, peittävydestä, kukinnasta, lehtiruton ja muiden tautien kestävydestä, tuleentumisesta ja kaikesta muusta mahdollisesta. Välillä perunapenkeissä kasvoi myös kauraa, mutta onneksi perunat aina säilyivät perunoina. Ei syntynyt kasveja, joissa olisi ollut kauran varsisto ja perunan juuristo, vaikka tämä olisi jalostajan mielestä varmasti varsin mielenkiintoinen kombinaatio ollutkin.

Syksyisin mukulat korjattiin talteen ja arvosteleminen jatkui. Sadon määrä ja ulkonäkö sekä muut laatuominaisuudet vaikuttivat sisarusparvemme jatkumahdollisuuksiin. Kevättalvella vielä tarkastettiin, olivatko mukulat säilyneet varastossa ja ELISA-testillä analysoitiin virussaastuneiden mukuloiden osuutta sadosta.

Me Timon ja Glorian jälkeläiset olimme hyvin innokkaita lähtemään pellolle jo helmikuussa, kun pukkasimme usean sentin mittaisia ituja. Loppusuoralle pääsin minä ja kaksi sisartani, ja jatkoimme kisaa varhaisperunakokeissa vielä parin vuoden ajan.

Tässä vaiheessa hieman haisteltiin yhteistyökumppaneiden mielenkiintoa tällaiseen varhaiskäyttöön soveltuvaan lajike-ehdokkaaseen. Tuloksia oli siinä vaiheessa vielä kovin vähän, joten minun ja sisaruksieni piti jatkaa ponnisteluamme eteenpäin. Parin vuoden ajan jouduin tyytymään pelkkiin ruokaperunakokeisiin. Sisareni hävisivät lopulta kisan huonomman varastosäilyvyyden takia. Selvisin voittajana, sillä pärjäsin parhaana sadontuottajana muille kesä- ja syysperunaehdokkaille.

Vuoden 2011 aikana oli päätettävä, miten ruokaperuna-aineiston kanssa jatketaan. Kiinnostusta kyseltiin eri tahoilta. Lopulta kiinnostunut yritys löytyi, Suomen Siemenperunakeskus Oy oli halukas tarjoamaan minulle kodin. Yhdessä luotiin suunnitelmaa etenemisestäni. Viralliset kokeet on käytävä läpi, lajikekuvaus tehtävä ja myös ankeraisenkestävyydestä on hyvä saada virallinen todistus. Meristeemitaimetkin pitäisi tuottaa, jotta saadaan kantasiementuotanto käynnistettyä. Näihin toimiin ryhdyttiin v. 2011 loppupuolella. Boreal toimitti pieniä taimiani koeputkissa Siemenperunakeskukselle keväällä 2012.

Lajikekuvauksen tekemistä varten mukuloitani lähetettiin Saksaan kahtena syksynä. Syksyllä 2013 saimme tietää, että olen yhtenäinen, pysyvä ja muista lajikkeista erottuva. DUS-testi oli siis läpäisty ja lajikekuvaus oli valmis. Lyhyesti

voisin sanoa että kukin äitini tavoin harvakseltaan mutta kasvustoni rakenteen olen perinyt enimmäkseen isäni puolelta, samoin kuin ulkonäköni ja makuni.

Virallisissa lajikekokeissa sain kisailla yksinään Hankkijan Timon kanssa. Borealin kahdella koepaikalla Jokioisilla sekä Perunatutkimuslaitoksen kokeissa Ylistarossa olin vuosina 2012–2013. Virallisten lajikekokeiden kahden vuoden koesarjan päätyttyä voitiin todeta, että olen lajikelistakelpoinen tuoden parannusta varhaisperunavalikoimaan. Skotlannista saatiin vielä varmistus kelta-ankeroisenkestävyydestä ja lisäksi minulla oli osittaista kestävyyttä myös valko-ankeroista vastaan, jota ei Suomessa osattu odottaa. Ruvenkestävyydeltään olen äitiäni, Timoa, parempi ja syöväkestäväkin olen. Vuoden 2014 lajikelistalle haku oli siis mahdollista.

Tässä vaiheessa vasta jalostaja alkoi miettiä minulle nimeä. Nimiehdotuksia minulle, mielenkiintoiselle tulokkaalle, sateli muiltakin, mutta päätös oli jalostajan. Hän mietti alkukesää, johon varhaisperunat kuuluvat olennaisena osana. Saisiko siitä jotain? Juhannus, keskikesän juhla eli Jussi. Siinäpä oiva nimi, joka kelpasi vielä nimeämisohjeidenkin perusteella perunalle.

Kotoani, jalostajan huomasta Jokioisista, olen nyt siirtynyt jatkamaan elämäni Tyrnävälle, Suomen Siemenperunakeskuksen suojiin. Jussi sai näin uuden kodin ja tarinani jatkuu suomalaisilla pelloilla ja kesän herkkupöydissä!

Teksti ja jalostustyö: Leena Pietilä, Boreal Kasvinjalostus Oy